

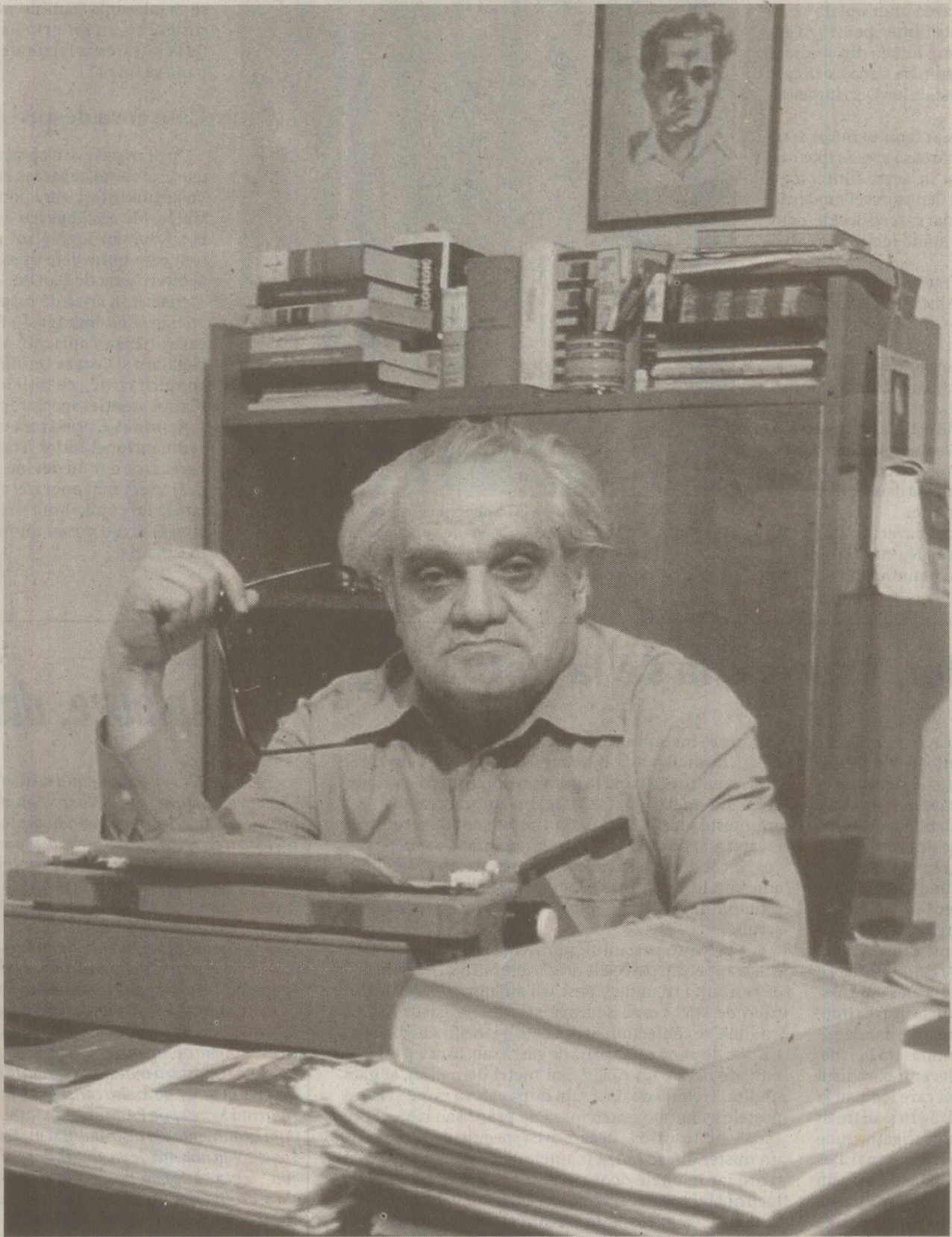
## A MURIT I.D. SÎRBU - CEL MAI IUBIT DINTRE PĂMÂNTENI

Au trecut peste 20 de ani de când „Cel mai iubit dintre pământeni” a plecat dintre noi (17 septembrie 1989). Mulți citesc cartea, dar puțini știu că, așa cum însuși Marin Preda spunea într-un interviu, personajul cărții, Victor Petri, se identifică, în linii generale, cu biografia lui I.D. Sîrbu. Cum a fost în realitate cel care l-a inspirat pe autor și cât a avut el de suferit din pricina regimului comunist ne-a povestit unul dintre discipolii săi, Toma Velici, cel care îi scrie cronologia vieții în începutul cărții „Jurnalul unui jurnalist fără jurnal”, publicată postum.

Romancier, dramaturg, eseist, filozof, profesor de filozofie și autor de literatură de sertar, cel care a scris sub pseudonimul artistic I.D. Sîrbu a fost în viața reală un exemplu de moralitate. Potrivit scriitorului Cezar Ivănescu, personajul principal al cărții lui Marin Preda „Cel mai iubit dintre pământeni”, Victor Petri, cumulează „date biografice și experiențe-limită ale unor personalități reale cunoscute de Marin Preda - I.D. Sîrbu, Ion Caraion, Romulus Dianu - , cum și ale autorului însuși”. La rândul său, Paul Cernat scrie în suplimentul „Bucureștii Cultural” la Revista 22 din 8 iunie 2007 că: „Modelul real pentru eroul din Cel mai iubit dintre pământeni - Victor Petri, a fost - se știe - fostul deținut politic din Petrița, Ion Dezideriu Sîrbu, pe numele lui adevărat: Sîrb Dezideriu”.

Lată însă cum și-l amintește Toma Velici: „Îmi revine mereu în minte ziua de 19 septembrie 1989, în care l-am condus pe Ion Dezideriu Sîrbu pe ultimul drum. Eram împreună cu Constantin Zărnescu și cu Dan Lupescu, mergeam după catafalca și mă gândeam că, în sfârșit, securiștii care l-au hăituit toată viața l-au lăsat în pace. Ulterior am citit ultimul raport al securiștilor pus să-l supravegheze, care s-a aflat printre noi la înmormântare, de parcă ar fi vrut să se asigure că I.D. Sîrbu a murit cu adevărat și va fi acoperit de pământ pentru totdeauna”.

(Continuare în pag. a II-a)



Experiența de viață a scriitorului I.D. Sîrbu i-a inspirat lui Marin Preda personajul principal al romanului „Cel mai iubit dintre pământeni”

### JURNALUL OMULUI SIMPLU

## Gherghelul din bucătărie

În 1989, doamna Vica avea 34 de ani. Și două fete. Cea mare de 5 ani și cea mică de 2 ani. „Doar un singur an am lucrat în Cooperativă. La țesut covoare și la împletit pulovere. La sectorul tricotate. Înainte să o nasc pe fata cea mare. Apoi am fost nevoită să îmi iau de lucru acasă. Cooperativa ne înlesnea acest lucru. Dacă stau acum să mă gândesc, asta a fost un mare avantaj. Să nu încești acasă, ca să îți poți crește copiii. Mi-a

fost foarte greu. Dacă la Cooperativă știam că încep serviciul la 6:30 dimineața și ieșeam din tură pe la 2:00 după-amiaza, când am început să lucrez acasă, parcă eram băgată mereu în priză. Îmi aduseseră de la serviciu un gherghel la care țeseam covoare. Artă populară. Așa se numea. Acum nu cred că mai există așa ceva. Poate numai prin părțile unde s-a păstrat tradiția și unde femeile mai țes. Dar pe timpul lui

Ceașescu era foarte dezvoltată industria textilelor și a țesătoriei. Aveam foarte mult de lucru. Dacă la Cooperativă lăna îți era dată gata scărmanată, acasă trebuia să o tăbăcesc eu, ghemul trebuia depănat. Aveam un soi de cruce cu un orificiu în mijloc, puneam scutul, îl învârtteam cu piciorul și așa scărmanam lăna și firele care ni se dădeau pentru a lucra cu ele. Cred că din mână mi-au ieșit mii de covoare.

Și de fiecare dată voiau alt model. Îmi aduceau foile cu modelul, iar eu trebuia să-l respect întocmai. Majoritatea covoarelor erau făcute pentru export. Câteva dintre ele mergeau către saloanele din clădirile astea importante ale Bucureștiului sau pentru Ceaușescu, pe unde locuia el, pe la casele lui de vacanță, ce știu eu...

(Continuare în pag. a II-a)

### CALENDAR

19 septembrie (marți)

Soarele a răsărit la: 6:59, a apus la 19:19  
Luna a răsărit la: 21:08, a apus la 12:07  
Sărbătoare creștină: Sf. Mc. Trofim, Savatie și Dorimedont

### S-a întâmplat la 19 septembrie 1989

● Primul-ministru al Italiei, Giulio Andreotti, a efectuat o vizită oficială în RSF Iugoslavia, în cursul căreia a conferit cu președintele Consiliului Executiv al RSF, Ante Marković. Au fost analizate aspecte ale cooperării bilaterale și probleme de interes comun din actualitatea internațională. Au fost semnate acorduri de cooperare în diverse domenii, precum și un proiect comun de document privind protecția ecologică a Mării Adriatice - au informat agențiile Taniug și ANSA.

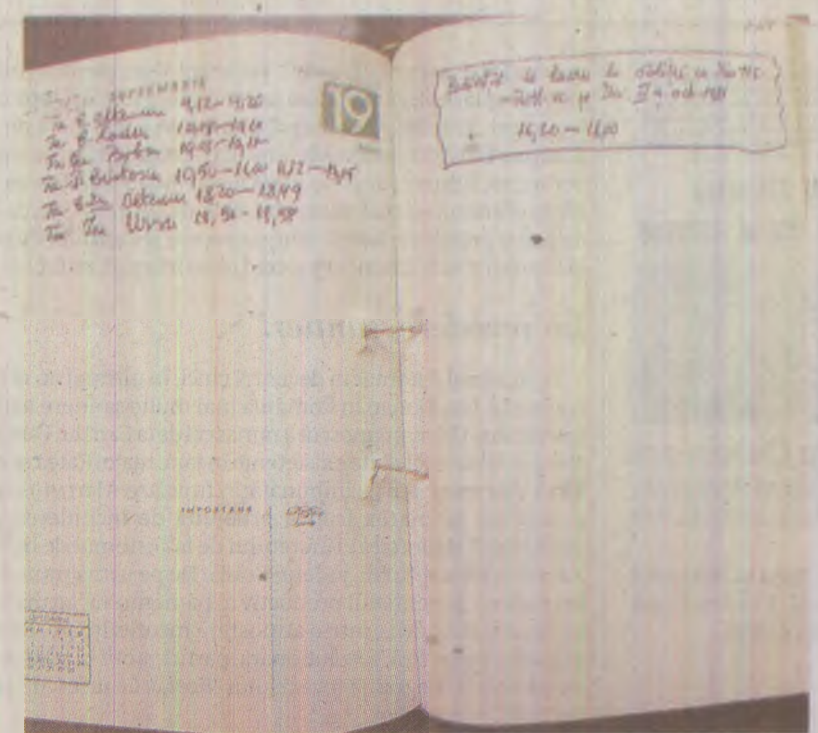
● Un cutremur de pământ a fost înregistrat duminică (17 septembrie) într-o regiune situată la nord-vest de Teheran. Seismul a avut intensitatea de 5,6 grade pe scara Richter și a fost resimțit în capitala iraniană și în alte orașe din nordul țării.

Roxana VINTILĂ

## Agenda Elenei Ceaușescu

După aproape o săptămână de absență din București, ziua de luni, 19 septembrie, a fost dominată de prezența Polianei Cristescu. Între orele 10:50 și 13:15 (cu o pauză de un sfert de ceas), fosta soacră și noră s-au întreținut la Cabinetul 2.

De două ori a fost primit și secretarul CC cu propagandă, Constantin Olteanu (orele 9:12-9:26 și 18:20-18:49). Olteanu conducea delegația românească la Conferința secretarilor cu problemele ideologice ai Comitetelor Centrale ai Partidelor Comuniste și Muncitorești din unele țări socialiste, planificată pentru zilele de 21-22 septembrie la Berlin. Despre reformele sovietice și mișcările din Polonia și Ungaria, Ceaușescu își declarase cu diverse prilejuri nemulțumirea. Se adresase liderilor comunisti din Europa printr-o scrisoare, sesizând pericolul schimbărilor din Polonia generate de victoria „Solidarității” în alegerile electorale și numirea unui prim-ministru necomunist. Căzuse însă în propria capcană. Clamând principiul neamestecului



lui în treburile interne (lansat de fapt nu de el, ci de conferința ce-a pus bazele mișcării de realiniere, la Bandung, în 1955), tăiași și calea

discuțiilor despre ceilalți. Dacă în propria-i țară nimeni nu-i putea aminti că una zisea în urmă cu ceva vreme și altfel făcea acum,

(Continuare în pag. a II-a)

### JURNALE PERSONALE

#### 19 SEPTEMBRIE

Azi noapte, după ani și ani, pentru prima dată mi-a apărut din nou în minte gândul morții. Inițial a fost un exercițiu deliberat. Mi-am dat seama dintr-o dată că nu am mai trăit de foarte multă vreme așa senzație, foarte cunoscută cândva și foarte frecvent încercată, de iminență a morții și am avut un sentiment de pierdere. Ca pierderea unui simț, auz, văz, miros, gust. Și atunci am încercat să reconstitui starea respectivă, care altădată mă năpădea singură și spontan, când mi-era lumea mai dragă. Cum aș fi reconstituit prin intermediul imaginației o mireasmă, sau așa fi văzut, „cu ochii minții” o culoare, după ce printr-un accident aș fi pierdut aceste două simțuri. Și brusc m-am aflat din nou, exact ca atunci, față în față cu EA, pentru câteva secunde. Ea, femeia înaltă-Cenușe. Și cu cum urma să se petreacă imediat, acum. A fost ceva aproape fizic, ca o așchiță neașteptată, în fața mea, pe o cărare foarte îngustă, mărginită pe amândouă părțile de prăpastie.

(Continuare în pag. a II-a)

## JURNALUL ZILEI

Standul României de la Târgul Internațional pentru construcții de mașini de la Brno a fost vizitat de oficiali din țara gazdă. În școli, „organizațiile de bază” ale partidului își legeau conducerea. S-au încheiat lucrările pe Șantierul Național al Tineretului de la Sistemul de Îmbunătățiri Funciare Făurei-Jirlău din județul Brăila. Suporterii „Politehnicii” Timișoara mai avea la dispoziție o zi să-și cumpere bilete pentru meciul cu Dinamo București jucat pe teren propriu de echipa favorită. Artiști plastici din România expuneau la Galeriele Treitaikov din Moscova.

### România, invitată la Târgul de la Brno

La jumătatea lui septembrie, produsele economiei românești erau prezentate la mai multe târguri internaționale de toamnă. La Brno, în Cehoslovacia, s-a deplasat în persoană însuși Ioan Ungur, ministrul comerțului exterior și cooperării economice internaționale.

(Continuare în pag. a II-a)

## Triumfă școala, în defavoarea dragostei

Un film despre vedete, cu vedete ale filmului românesc, „Un studio în căutarea unei vedete” (multe vedete pe metru pătrat).

1989. Nicolae Corjos, regizor. Paradoxal, deși cu o distribuție remarcabilă - Mitică Popescu, Emil Hossu, Dan Puric, Mihai Mălaimare, Sebastian Papaiani, Dan Condurache, Magda Catone, Vasile Muraru, filmul nu a avut un răsunet deosebit, însă cel puțin pentru actrița care a obținut atunci rolul principal - Mihaela Teleoacă (acum actriță a Teatrului de

Comedie), această producție a fost unul dintre cele mai importante momente ale vieții sale. Visa să devină star de cinema, ca mulți alți tineri, se pregătea pentru admiterea la teatru și a fost aproape să-și vadă visul cu ochii în momentul în care a obținut rolul principal într-un film semnat de un important regizor: Nicolae Corjos (mai târziu, teatral avea să devină pionul principal pe tabla de șah din viața actriței).

„Nu mi-a propus nimeni să joc în acest film. Am văzut un articol

într-un ziar, care anunța o probă. Am fost să dau proba, la Buftea, am dat-o, am fost chemată încă o dată și, până la urmă, am fost aleasă dintre nenumăratele candidate actrițe studențe și persoane necunoscute”. Un singur amendament a existat. Celebru (deja) domn Dulea, care tăia și spânzura în ceea ce privește cinematograful de atunci, i-a impus tinerii actrițe să-și schimbe numele de familie.

(Continuare în pag. a II-a)

## „Oul lui Columb” în propaganda de partid și de stat

Una dintre „formele fără fond” ale practicii democrației muncitorești, revoluționare, a fost, fără îndoială, așa-zisa dezbateri de către colectivele de oameni ai muncii a documentelor de partid și de stat. În primul rând a documentelor „marilor forumuri comuniste ale țării”. Adică documentele pe care urmau să le adopte Congreșele și Conferințele Naționale ale partidelor.

Firește, luată în sine, ideea era generoasă, salutară și atractivă. Cu o condiție, ca respectivele documente să fie discutate în cunoștință de cauză de specialiști, de oameni care aveau de partea lor atât argumentele unei solide culturi de specialitate, o experiență în domeniu și, bineînțeles, performanțe certe în munca lor. Numai că, mai cu seamă în ultimii ani ai

„ceaușismului”, totul intrase într-o rutină obositoare, care măcina nervi, timp și energie.

Nu se poate nega faptul că la început, adică în primii ani de la venirea lui Nicolae Ceaușescu la cărmă partidului, au existat multe cazuri în care dezbaterile erau, cu adevărat, dezbateri. Se discuta deschis, pe bază de argumente, iar specialiștii aveau un cuvânt greu de spus. Cu adevărat un cuvânt cu greutate. Un cuvânt ascultat cu atenție, până la cele mai înalte nivele, un cuvânt care putea susține soluții valoroase și, în special, putea bloca, la mantinelă, decizii aberante sau hazardate.

Cu timpul, însă, mai pe românește spus: cu cât cultul personalității lui Nicolae Ceaușescu (și, mai apoi, și al „Tovarășei”) căpăta proporții care

frizau absurdul, iar decizia politică - emanând, firește, de la cabinetele I și III - era unica investită cu forța argumentului suprem, aceste dezbateri deveniseră, pur și simplu, forme fără fond. Practic, fiecare vorbitor trebuia să respecte „motamo” (reproduc, întocmai, modul în care „o tovarășă cu muncă de răspundere” pronunțase vorba franțuzească) următoarea grilă: 1. semnificația politică a evenimentului (Congres, Conferință Națională, Sesiune a MAN etc); 2. elogierea Magistralei Expunerii a... ghici, ghicitoarea mea!; 3. sublinierea contribuției decisive a „Tovarășului”, iar, în cazul în care era vorba despre domeniile științei, sănătății, educației și culturii, a „Tovarășei” etc.

(Continuare în pag. a III-a)

## Pozițiile României și URSS la ONU

La 19 septembrie 1989 a început la New York cea de-a 44-a sesiune a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite (ONU). În scopul pregătirii din timp a delegațiilor unor state socialiste ce urmau să participe la lucrările celui urmas internațional, la Minsk a avut loc în perioada 10-13 iulie 1989 o întâlnire a adjuncților miniștrilor de Externe din Bulgaria, Cehoslovacia, RPD Coreeană, Cuba, RDG, Laos, Mongolia, Polonia, România, Ungaria, Vietnam și URSS. Autoritățile sovietice au trimis la Minsk un reprezentant al guvernului de la Moscova, precum și câte unul din structurile politice de conducere ale Bielorusiei și Ucrainei. Ambele republici sovietice erau membre ale ONU încă de la înființarea sa (1945).

După încheierea reuniunii de la Minsk, Ioan Totu a trimis lui Nicolae Ceaușescu un raport referitor la rezultatele discuțiilor purtate în capitala Bielorusiei. Cu acel prilej, ministrul Afacerilor Externe a pre-

cizat faptul că „unele delegații, în special cea din URSS, supraevalund unele evoluții din viața internațională și atmosfera existentă în cadrul ONU și subliniind importanța dialogului sovieto-american, au apreciat că s-a creat deja un climat de cooperare care ar permite abordarea și soluționarea tuturor problemelor.

În contrast cu această apreciere, alte delegații au subliniat că SUA și alte țări occidentale nu manifestă voința politică de a soluționa problemele majore prin negocieri, cu participarea și ținând seama de interesele tuturor țărilor lumii.

S-a remarcat tendința de abordare a problematicii ONU prin prisma intereselor fiecărei țări socialiste, detașându-se cu claritate pozițiile României (în toate problemele), RD Germane, Cubei și Bulgariei (în domeniul drepturilor omului).

(Continuare în pag. a IV-a)





JURNALUL OMULUI SIMPLU

Gherghetul din bucătărie

(Urmare din pag. 1)

Imi aduc aminte că imi spuneau de fiecare dată când trebuia să lucrez să iasă perfect, ba că erau pentru nu știu ce personalitate din străinătate, ba pentru vreun oaspete care ne călca pragul. Atunci făceam covorașe mici, cu motive naționale. Acelea erau foarte greu de lucrat, migăloase. Trebuia să fii foarte atent. Mi se întâmpla, de obicei, să lucrez noaptea, când dormeau copiii. Pentru că stăteam doar în două camere, eliminam un dulap din bucătărie și în locul lui imi puseseam gherghetul. Și jumătate de noapte stăteam și bucheam la câte un petec de covor. Mergea treaba destul de greu și de anevoios. Acum sunt mașini cu care imediat lucrezi. În trecut era complicat. Totul era manual, nimic automatizat. Se făcea o mizerie îngrozitoare în bucătărie. Tot praful se scurgea din lăna aceea. Urzeala era din bumbac, la fel și bățutura covorului. Iar restul, din lână veritabilă, de cea mai bună calitate. Erau covorașele acelea cu ciucuri. Nodurile pe care le făceam erau foarte rezistente. Poți să ai un astfel de covor și de 50 de ani și, dacă este bine îngrijit și întreținut, arată foarte bine. Nu îi pică lăna, nu se decolorează, nu se îndesă țesătura, nu se tocește. Dacă luăm acum din comerț, covorașele acestea moderne, care au apărut acum, într-un an trebuie să le schimbi, pentru că nu mai rămâne nimic din ele. Pentru toată munca asta aveam un salariu destul de bun. Luam și 1.500 de lei, altă dată chiar și 1.700 de lei. Nu mă puteam plânga. Atăta că imi era foarte greu cu copiii, pentru că în timpul zilei trebuia să am grijă de fete, să fac mâncare. Nu mă ajuta nimeni. Dacă prindeam și vreă coadă la vreun aliment, pierdeam foarte mult timp, așa că se întâmpla ca într-o zi să nu apuc să lucrez deloc la covoraș și atunci mă aglomeram foarte rău și trebuia să recuperez. Vara imi luam concediu câteva zile, până în 12 zile, și plecam cu fetele la mare. Era singurul moment dintr-un an în care apucam să mă mai liniștesc un pic. Stăteam în Năvodari, la o gazdă, care nu era foarte scumpă, pentru că apucasem să ne împrietinim cu ea și ne ajutasem recu-proc. Eu lucram și tricotate, făceam pulovere și atunci nu era dată să nu mă duc pe acolo și să nu le aduc câte ceva pentru ea, soț și pentru copiii lor. Pulovere, fustițe, orice. Așa se făcea pe vremea aia, așa se face și acum, Schimb pe schimb. Cu mâncarea la mare ne descurcam. Se găseau jumătăți de pui fripți, mai luam și câte o porție de cartofi prăjiți și copiii se săturau. Nu trebuia să gătesc.

Toamna imi era mai ușor, că o duceam pe fata cea mare la grădiniță. Mai rămâneam cu cea mică. Știu că îi plăcea să stea lângă mine și să vadă cum țes la gherghet, se juca cu lăna scărânată. Eu însă nu prea o lăsam să stea în bucătărie atunci când țeseam, că se făcea praf gros și înecăcioș și mi-era teamă să nu pătească ceva. Bani pe care îi câștigam îi foloseam să cumpărăm alimente, cum-părăm pulpe de carne de la târâni care tăiau vite în sate. Îmbrăcămintele făceam eu, le tricoteam, că ajusesem să le îmbrac numai în astfel de lucruri. La școală era uniformă și pe perioada anului, nu mi-am mai făcut griji. Când ne împotmoleam cu banii, mai lucram și în particular, făceam pulovere, dar era foarte obositor, nu aveam timp mai deloc, pentru că, pentru Cooperativă, lunar, trebuia să fac între 10 și 12 pulovere. Iar eu eram angajată și la copii, tot cu normă întreagă...

(a consemnat Carmen PREOTEȘOIU)

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

Frica, teroarea, de parcă momentul când trebuia să mor era foarte aproape, mi-am umărit-o foarte atentă, din afară, ca și când n-ar fi fost vorba despre mine, dar și destul de dinăuntru, ca ea, panica, să fie aceea care pune în mișcare gândul. Încercarea mea de a înșela. Nu exista nedreptate, nici deasupra, nici stănga, nici dreapta. Încrămpeala pe loc. O încordare a viscerelor într-un efort de a opti... timp, pentru că era singurul obstacol pe care-l mai puteam pune între Ea și mine. Uimirea, frustrarea și împingerea nu poate fi oprită. Altă tentativă de a o păcăli: un pas înapoi în trecut, în amintire. Am mai câștigat puțin timp. Cum pot folosi timpul asta și să nu ajung din nou în punctul unde mă aflu, adică fată-n fată cu Ea? Și aici mi-am adus aminte soluția salvatoare: sinuciderea. Ca și atunci când nu mi se pierdusem acest „al șalesă simț”, când, ori de câte ori mi se întâmpla să nimeresc, fără să bag de seamă, în „sorbul” acestei halucinate frici și când, încercând să ies la suprafață și nelăsându-mi la nimic gândul că totuși nu se întâmplă acum-acum, ci peste 10-15-20 sau chiar 50 de ani, imi spuneam că mai este până o să se întâmple, iar atunci când o fi să se întâmple n-are de ce să-mi fie așa de frică, fiindcă am să mă sinucid. Că, în momentul în care o să îmi ție că nu există scăpare, eu am să-i scap, sinucigându-mă. Găselnița asta m-a scos din împas de fiecare dată, de fiecare dată am reușit să alung gândul, amintindu-mi hotărârea luată. Stabileam că ea a rămas valabilă și mă calmam. Azi noapte, crezând că pot lua lucrurile de unde le lăsesem, am încercat să-mi imaginez și gestul acesta în toate detaliile lui. Intinzi mâna, îei de pe noptieră tubul de somnifere, înghiți 20, bei paharul cu apă și te întinzi la loc în pat. Nu durează mai mult de patru minute și nu doare. E bine, mi-am dat seama foarte clar că nu o vorface. Că ani și ani am păstrat în rezervă șmecheria asta, fără s-o examinez, dar că ea nu există.

Că Nimicul nu se acceptă de bunăvoie chiar dacă fizic nu înseamnă decât efortul de a face un pas, mi-am dat seama că pasul acelea nu-l faci decât îmbrăncit. Ca parașutist, la primul lor salt în gol. Brânciul acela

poate fi orice, dar nu hotărârea calmă de a te omori, că să eviți să mori.

Doina Jela, Teledziu de noapte, București, Editura Vremea, 2005, p. 387-389

Toți stăm acasă în această zi metodică. Mi-a reparat telefonul, dar tot nu funcționează! Mulți se plâng de asemenea întâmplări pline de umor și de necazuri. Am dormit „lung” (eventimil), cu pauze și cu vise sute. În centrul viselor, mama. E ceva coșnăreș și care, totuși, mă incântă. Vreau s-o văd mereu și să sufăr cumplit, pentru că în vise imi dau seama că... nu e realitate”, că ea e moartă... Gimnastica de rigoare, reviste literare. Lucruri bune, dar și multe mizerabile. Oare tovarășii ăștia n-aurd ce se petrece în lume sau sunt, pur și simplu, (era să zic tâmpiți)? Cum e posibil ca în reviste literare să plătești așa nedemn tribut? (...) și Diana, și eu suntem răciți, dar „lucrăm”. Fără odihnă! Ea își face planificările. Mami ne cumpără droguri. Rebat la mașina de scris textul despre Eminescu, care n-a încăput în România literară și-i voi expedia la Steaua. Dl. Căbleșan, ca un bun prieten, mi-a scris, imi cere eseu, că cel despre critică a intrat numai de-a călăuză... Scriu și la recenzia apropo de cartea lui DCM, dar mă încearcă dureri de ceață. Efortul? Tensiunea? Răceala? Ghiocel imi aduce de acasă chiloți făcuți de soră-mea la mașina ei de cusut. Altfel nu se găsesc, suntem că în vreme de război. Mai rău: ca în „Epoca de aur”! Mami duce picul la poșta și încearcă să ia „rația” de carne... Peste 16.000 de est-germani au trecut în vest de când unghurii au deschis granițele. Un uragan face prăpăd în Porto Rico. Blocada din Azerbaidjan a atins punctul critic. La Cluj, pe ziduri, mâini dușmănoase au scris „Jos Ceaușescu!”, „Trăiască Cornela!”. Mișia și Secu se dau de ceasul morții... Noi am obținut, conform datelor oficiale, cea mai mare producție de cereale din lume, dar țărâni (și orașenii) mor de foame. Dijkstra, pe vremuri era de... sau mai mult, ce primesc ei acum nu se ridică la 10%! Local vătășelului! Luau lucruri primarilor, milițianilor, securiștilor, propagandiștilor... La deschiderea Plenarei largite a CC al PCUS, Gorbaciov atacă. Saharov vorbește despre politica indecisă a liderului. Elfin e prea grăbit. Gorbaciov trebuie să aleagă: să fie liderul nomenclaturii sau al perestroicilor.

C. Trandafir, Jurnal în curs de apariție

TRIUMFĂ ȘCOALA, ÎN DEFAVOAREA DRAGOSTEI

(Urmare din pag. 1)

„Spunea că Teleoacă nu este un nume de afiș și că musai trebuie schimbat în Telea. Ceea ce am și făcut, pentru că așa apare pe genericul filmului. Tata a fost puțin supărat, trebuie să recunosc, dar mai apoi i-a trecut, având în vedere faptul că fiica lui obținuse primul rol principal din viața sa...”

„Nu știam ce înseamnă să fii o vedetă, dar am fost tratată ca o vedetă: aveam cabina mea, oamenii roiau în jurul meu, de mine aveau cea mai mare grijă și nu mi se întâmpla ceva, să fiu bine îmbrăcată, să fiu mereu bine dispusă la cadru. Am fost o răsfațată din acest punct de vedere.

Chiar a fost o experiență plăcută. Acolo mi-am cunoscut și soțul - era coregraf, însă povestea de dragoste dintre noi nu a durat mult, pentru că, din nefericire, el ne-a părăsit prea curând...”

Filmările pentru „Un studio în căutarea unei vedete” s-au realizat la Buftea, în decorurile celorlalte filme, „pentru că așa cum este și subiectul filmului, el aoperă lumea din studioul Buftea, de la acea vreme, cu scene de la filmări, cu cadre în care sunt arătate decorurile și ce se află în spațiile lor. Deci lumea de culise a studioului”.

„Un studio în căutarea unei vedete” s-ar fi putut numi, scria Alice Mănoiu în Cinema (1989), „Cenușăreasa și cei șapte cascadori”. Pentru că existau șapte frați în acest film, „frații Coacăză”, cascadori, care roiau în jurul Cenușăreșei moderne, aspirând la statutul de star de cinema, dar care se decide, până la urmă, să se ocupe serios de școală, luând lecții de analiză matematică.

„În film, trăiam alături de cei șapte frați ai mei, adoptivi, la Buftea. Alături de ei realizam cascadele din filmele care se tur-au pe vremea aceea. Apare și o poveste de dragoste, dar, până la urmă, câștigă învățătura. Eu intru la facultate și rămân alături de frații mei. Așadar, în '89, poveștile de dragoste se opreau la un moment dat. Întâietate aveau învățătura, munca... Pentru mine, acest film a fost o bucurie. Am învățat să călăresc - două săptămâni am urmat cursuri de echitație - imi îngrijeam cu drag calul - Doru - pe care-l aveau în fiecare zi la filmare. Aveam lângă mine, la filmări, actori cu care probabil în viața mea de acțiță de teatru nu o să ajung să dau replica în nici un spectacol. Și totuși i-am avut într-un film.

Premiera filmului (18.09.1989) a fost oarecum în umbră - la Cinema „Studio”, dacă nu mă înșel. Nu mi s-a explicat de ce a avut așa o viață scurtă filmul... Nu a beneficiat de atenție



Pe afișul filmului „Un studio în căutarea unei vedete”, numele actriței principale, Mihaela Teleoacă, a apărut Telea, intrucât „nu-i suna bine” lui Mihai Dulea, vice-președintele Consiliului Cultural și Educației Socialiste FOTO: Alexandra Sandu

Paradisul copiilor, în orezăria de la Cotu Lung

1989, sfârșit de vacanță. Florin Dragu avea 14 ani și nu prea era entuziasmat că trebuie să se întorcă la școală. De fapt, la liceu, fiindcă trecuse de Treapta I și intrase la „Nicolae Bălcescu” din Brăila, spre marea bucurie a părinților, care se puteau mândri că băiatul lor este elev la cel mai bun liceu din oraș. Florin își aminteste însă că, la cel început de toamnă, reușea cu greu să se împace cu ideea plecării din satul bunicii, locul unde, în ultimele veri, petrecuse vacanțe care-i intraseră în sânge și-l făceau să regrete că trebuie să se întorcă acasă, la oraș.

Satul Cotu Lung se află la 20 kilometri de Brăila. Numele i se trage de la Siret, pe malul căruia se află. Pe vremuri, cu sute de ani în urmă, când s-a ales vatra satului, râul făcea în acea zonă o mare buclă. Între timp, cursul i s-a schimbat, iar albia e mai dreaptă, dar denumirea satului a rămas așa cum o consemnasera hărțile. La mijlocul anilor '80, Cotu Lung a devenit paradisul copiilor. Atât cei născuți acolo, cât și cei care locuiau la oraș, dar aveau bunici în acel sat din Bărăgan s-au trezit într-o dată cu un pământeniș de canale de irigații, unde se puteau scălda în zilele fierbinții de vară, dar mai ales unde se puteau pescui cu undițe făcute din bețe de frasin și plute confecționate din dopuri sau din pene de barză. Prin decizia conducerii de partid, la Cotu Lung și la alte câteva sate din zonă, înconjurate de soluri sărurate, s-au amenajat orezării. Parcele umplute cu apă câteva luni pe an aveau două scopuri: să dea producții foarte bune de orez și să spele, în timp, solul, astfel încât concentrația de săruri să scadă suficient de mult pentru a se putea cultiva eficient și alte plante. Considerentele acestea de tip economic conta, însă, prea puțin pentru copiii din sat. Alte chestiuni îi atrăgeau pe ei. Cum era, de exemplu, „canalul magistral”. Așa și se spunea principalului canal de alimentare cu apă al orezării. Prin acesta se ducea în câmp apa pompată din Siret, de o stație plutoitoare. Stația avea trei motoare și, de la rău până în canal, apa trecea prin trei conducte uriașe, de aproape un metru în diametru. Conductele răspundeau într-un bazin acoperit cu dale de beton, cu fundații înclinată pentru asigurarea unui unghi de scurgere corespunzător. Din acest motiv, bazinul semăna cu un ștrand, în care nivelul apei creștea gradual, de la jumătatea de metru la peste doi metri.

Acolo au învățat să inoate mulți profani care nu aveau curaj să se aventureze în Siret. Dar, până a ajunge în apele repezi și pline de anaflore ale Siretului, trebuia musai să poți inota până la „bulboană”, adică la vârtoarea care se forma, din cauza presiunii, la gura țevilor ce veneau de la stația de pompă. Când intrau în funcțiune toate cele trei motoare ale stației, „bulboana” se transforma într-un jacuzzi uriaș. „Stăteam în picioare pe teava metalică, iar apa ne ajungea până la piept și ne înconjura cu mii de bule de aer. Era fantastic. Habar n-aveam pe vre-

mea aia ce înseamnă un jacuzzi, dar, fără să știm, beneficiam de unul gratis. Bineînțeles, nu oricine avea curaj să se aventureze până la gura țevilor, fiindcă apa avea vreo doi metri și jumătate în apropierea lor”, își amintește Florin Dragu. Cu timpul, copiii satului au învățat atât de bine să inoate, la suprafață, dar și pe sub apă, încât deveniseră adevărați maeștri în „corcodeli”, adică un fel de „atinsa”, joc ce-ți solicita la maximum calitățile de inotător, pentru a te feri de atingerea adversarului.

Cât privește pescuitul, numeroasele canale de evacuare a apei din parcele orezării erau o sursă nesecată de senzații tari pentru pescarii amatori. Vergele din fibră de sticlă erau scumpe și greu de găsit. Așa că undițele se confecționau din bețe de frasin sau din stof. Un dop de plută sau o pană de gâscă sau, în cazul cel mai bun, de barză, un cârlig, doi metri de nailon, și gata undița. Trebuia doar să sapi după câteva răme și aveai pește asigurat pentru masa de prânz sau cină. „Era canală peste tot, dar fiecare avea specificul lui. Rămăne un mister din ce cauză în unele se prindeau pești mai mari, iar în altele doar pești mici. Oricum, dacă știai locurile bune, plecai acasă cu kilograme de pește. Îmi amintesc că aproape în fiecare seară mâncam pește prăjit cu mămăligă, din ce prinsesem în ziua respectivă. În fiecare zi puneam câte puțin deoparte, la frigider, ca să duc și acasă, la Brăila. Străngeam o sacoașă întreagă până se termina vacanța”, își aminteste Florin.

La sfârșitul vacanței, când venea timpul să se întorcă acasă, nepoții bunicii din Cotu Lung întâmpinau o problemă: nu aveau mijloc de transport. Autobuzul care făcea cursa Brăila - Cotu Lung și retur era suspendat pe perioada vacanței. Ca să se facă economie de motorină, circula doar pe durata anului școlar, când trebuia asigurat transportul elevilor din sat care mergeau la gimnaziul din comuna Siliștea, aflată la vreo 10 kilometri distanță, pe drumul Brăilei. Așa că până la 15 septembrie fiecare se descurca pe cont propriu. După unii veneau părinții, în cazul când familia deținea o Dacie. Dacă nu, apelau la furgonul cu muncitorii aduși din oraș și finalizaze ultimele parcele ale orezării. Plăteau șoferului 10 lei și erau primii. Cea de-a treia variantă era biciclete, pentru cine avea așa ceva și primea permisiunea părinților să se aventureze pe distanța celor 20 de kilometri. Florin Dragu era un caz fericit: primise drept cadou, pentru că intrase la liceu, bicicleta cea veche a tatălui său. Și pentru că ajunsesse la vârsta liceului, ai lui considerau că se poate încumeta să facă singur drumul până la tară. Așa că, în penultima zi de vacanță, și-a luat sacoașele, una cu haine și alta cu peștele prins în orezării, plus o sticlă de lapte și câteva ouă, cadou de la bunica, a încălecat pe bicicletă și a plecat acasă, la oraș.

Florentin COMAN

ARTICOLUL ZILEI

Aplauze, dar și lacrimi

Chiar dacă nu este momentul de vârf al medalionului Ludmila Gurcenko, „Aplauze, aplauze” (regia Viktor Buturlin) are meritul de a schița biografia artistică a acestei stele a cinematografului sovietic. Povestea interpretei de la un teatru de revistă, care se zbate și până la urma reușea să obțină un rol complex și dramatic într-un film, conține evidente trimiteri la cariera actriței acțrite, calificată chiar de criticii zgărâciți cu epitetul „extraordinară”. Folosind pretextul unui număr din spectacol, pelucă include o secvență din comedia lui Eldar Riazanov, „Noapte de carnaval” (1956), prima apariție pe ecran a celei care, poate uimi Hollywoodul”, cum scria D.I. Suchianu. Prezent în medalionul de la Cinemateca, acest musical spiritual și alert pune în valoare calitățile tinerei Ludmila Gurcenko, semnalate entuziasmat tot de D.I. Suchianu: „Este o grătie infinită, este o fință suavă, cu talie de albină, cu ochi de copil întrebător, cu iuteală de veveriță, cu o înmăsură poftă de a ști și de a trăi, cu un glas celes”. „Aplauze, aplauze” prilejuiește confruntarea dintre această imagine juvenilă și ipostaza matură a actriței (filmul a fost realizat după aproape trei decenii, în 1984), dovadă a conservării intacte a darurilor pentru care a fost remarcată la început. Frumusețea, vitalitatea, talentul de a cânta și de a dansa sunt argumente ale distribuției și în „Fata cu chitară”, „Îmblânzitorii de biciclete”, „Vila noastră de vacanță”, dar și în coproducția româno-sovietică, „Mama”, regizată de Elisabeta Bostan, din păcate pelucă absentă din medalion. Ca și eroina din „Aplauze, aplauze”, Ludmila Gurcenko a ținut să evadeze dintr-o tipologie limitată, chiar dacă de succes sigur. Regizori ca Andrei Mihailov Konevalovski sau Piotr Todorovski au reușit să descopere fețe necunoscute ale talentului ei. Actrița are o uimitoare capacitate de metamorfoză. O dovedește în „Cinci seri” (regia Nikita Mihal'kov), unde joacă o femeie între două vârste, însingurată și delăsată, posacă și acrită, care începe însă să strălucească de frumusețe și speranță atunci când iubirea luminează din nou cenușa sa viață. O formidabilă transformare și se întâmplă, sub ochii noștri și eroinii din „Gară pentru doi”, ospătăriță gureșă, nostimă, șmecheră și puțin vulgară, la impactul intersectării destinului ei cu al pianistului ghenionist, condamnat pentru că a luat asupra-i accidental de mașină săvârșit de superficiala lui nevestă. Ignorând grotescul unor pătămii petrecute în fotografia unde debutează, departe de romantism, idila lor, chelnerița se dedică trup și suflet acestei iubiri plaseate dintru început sub semnul sacrificiului și dovedește formidabile resurse de omieie și noblețe. De la flecăriala la replica monosilabică sugrumată de emoție, de la fluieratul nepăsător la surășul printre lacrimi, actrița sugerează cu remarcabil simț al nuanțelor dificilul traseu sufletesc al eroinii. Din aceeași familie de personaje face parte și fotografia din „Logodnica mecanicului Gavrilov” (regia Piotr Todorovski), o femeie arătoasă și încă tânără (deși are 40 de ani și o fetiță adolescentă), hotărâtă „să-și refacă viața”. Numai că alesul inimii nu vine la ora programată la „Starea civilă”, făcând-o să se simtă îngrijorată, umilită, trasă (a căta oră?) pe sfoară, disperată, și apoi iar plină de speranță că el va apărea. Gurcenko schițează admirabil portretul acestei contemporane care, în ciuda ghenioanelor, a ofenselor și a dezamăgirilor trăite își păstrează intacte demnitatea și năzuința (până la urmă împlinită) de a nu se mulțumi cu jumătăți de măsură. Numai Shirley McLaime mai izbuteste acest tip de ghenionistă atașantă, cu o extraordinară putere de a o lăua de la capăt.

Dana Duma Cinema, nr. 9/1989

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

Marți, standul României din Târgul Internațional pentru construcții de mașini a fost vizitat de Milos Jakes, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist din țara organizatoare, și de Ladislav Adamec, președintele Guvernului RS Cehoslovacie. I-a întâmpinat Ioan Ungur, în calitate de gazdă. Ca de obicei, presa a scris că produsele românești s-au bucurat de „o înaltă apreciere”. În aceeași zi, la Praga, Milos Jakes le vorbea participanților la Consfătuirea națională a primilor secretari ai comitetelor regionale și raionale ale partidului comunist.

Alegeri în organizațiile de partid din școli

La începutul anului școlar aveau loc alegeri în organizațiile de partid din școli. Nu înainte ca vechea conducere să „dea seama” în fața membrilor despre reușite și neîmpliniri. Bunăoară șefii organizației de partid din Liceul Industrial nr. 4 din Miercurea Ciuc, scria ziarul „Informația Harghitei”, școala ce pregătește cadre medii pentru întreprinderea de Tractorare din localitate, au enumerat la plusuri reamenajarea atelierelor din școală; modificarea amplasamentului utilajelor astfel încât să fie mai apropiate de locurile de muncă, evitându-se astfel aglomerarea elevilor în timpul lucrului pe mașini; sporirea numărului de mașini în atelier; revizuirea unui număr mare de utilaje folosite în „procesul instructiv-educativ”. Cei în drept au vorbit și despre rezultatele obținute în „activități de largă



cuprindere”, cum ar fi participarea amintitului liceu la Festivalul Național „Cântarea României”, întrecerea uestică „Cea mai bună școală” și la pregătirea tineretului pentru apărarea patriei.

„Majoritate, tovarăși!”

Atmosfera unor astfel de ședințe, dincolo de ce se consemna oficial în procesele verbale, ajunge până la noi din memorialistică. „Merg la școală, consemna profesorul Constantin Trandafir în jurnalul. Noi, «cadavre didactice», care suntem pe aici, (...) participăm la ședința de alegere peccere. Sunt răcit, înodopat cu bisepistol, aspirine, penicilina V. (...) La ședința peccere, atac destul de neprincipial și de-

mocratic pe „ascuțita Woody”. Tovarășii și-au pierdut firea, cred că se întâmpla ceva care arată o neseriozitate totală. După ce în locul tovarășei „Woody” este aleasă o cumintă profesora de franceză, doamna Dascălu, pentru secretarul cu propagandă, pe listă, pentru vot secret, sunt trecut și eu - râsul lumii! La numărătoarea voturilor, obțin numărul cel mai mare. «Majoritate, tovarăși». Nu, că-i o glumă, degeaba protestez, fostul «Birou» peccere și Consiliul de conducere al liceului știu ce hram port și cred că au început, astfel, s-o ia razna.”

La revedere, șantier!

Pe modelul patentat în deceniul cincii, în ultimul an al regimului comunist funcționau în România mai multe șantiere naționale ale tineretului. Cel mai cunoscut a rămas cel de la Canalul Dunăre-Marea Neagră. Dintre celelalte existente în țară, majoritatea se ocupau cu lucrări de amenajări și îmblânțiri funciare. Marți, 19 septembrie, a avut loc adunarea festivă prilejuită de închiderea activității șantierului Național al Tineretului de la Sistemul de Îmblânțiri Funciare Făurei-Jirlău, județul Brăila. De pe urma muncii tinerilor brigadierei, „potențialul productiv al pământului” urma să crească. La finalul adunării, într-o atmosferă însuflețitoare, de puternică angajare patriotă, revoluționară, participanții la adunarea festivă au adresat o telegramă tovarășului Nicolae Ceaușescu, scria presa centrală.

Învingători în bătălii de zi cu zi

Întrecerea socialistă funcționa 365 de zile din cele 365 ale anului. Concurau unitățile din fiecare ramură a economiei, subunitățile din cadrul aceleiași unități și nu în ultimul rând, oamenii. În județul

Timiș, consiliile unite agroindustriale (CUASC) meritorii, dar și cele rămase în urmă, se regăseau în „Panoul de campanie”. Conform datelor furnizate de Direcția Agricolă Timiș, la 19 septembrie, în materie de recoltare porumbului, rezultate bune obnușneră CUASC-urile din localitățile Periam, Dudeștii Vechi, Variaș, Sănnicou-lau Mare și Ciacova. Mai prost stăteau cei din Bethausen, Belinț, Jebel, Gătaia, Receaș. Pregătiseră bine terenurile pentru viitoarele însămnântări specializate și localnicii din Dudeștii Vechi, Peciu Nou, Banioc, Cenei și Ciacova. Rămăși în urmă erau colegiilor lor din Mașloc, Belinț, Bethausen, Lugoj și Timișoara. Subunitățile Miercurea Ciuc, Cristur și Gheorghieni ale Întreprinderii de Rețele Electrice Miercurea Ciuc ieșiseră la rândul-le frunțate în întrecerea socialista. Individual să se remarcaseră Aorjan Agoston, Fodă Janos, Becz Akos. Pe formații de lucru, performaseră echipele conduse de Becz Akos de la Miercurea Ciuc, Benczedi Zsigmond din Cristur; un loc pe podium prinsese și echipa condusă de Păra Antal, tot din Miercurea Ciuc.

Doar o zi-lea mai rămas

Era ultima zi când mai puteau fi cumpărate bilete pentru meciul de fotbal dintre „Politehnica” Timișoara și Dinamo-București programat să se desfășoare miercuri pe stadionul „1 Mai” din orașul de pe Bega. Suporterii studenților bănățeni stăteau cu bășoara bilete puse în vânzare Administrația bazelor sportive și Clubul Sportiv „Politehnica” de la casele instalate la Agenția „Poli”, sala Olimpia, Gara de Nord, Piața Traian și Agenția Loto-ponosport din Piața Operei. Pentru acela meci, anunța clubul, legitimațiile de acces la manifestații sportive emise de Consiliul Județean pentru Educație Fizică și Sport Timiș nu erau valabile.

Cristino DIAC



# A MURIT I.D. SÎRBU – CEL MAI IUBIT DINTRE PĂMÂNTENI

(Urmare din pag. 1)

## „Era singur, bolnav și abătut“

1989 a fost pentru I.D. Sîrbu anul în care și-a definitiv memorii, la care scrisese timp de cinci ani, și care s-au numit, după mai multe încercări de titlu, „Jurnalul unui jurnalist fără jurnal”. A fost una dintre cărțile sale de sertar, pentru că era conștient că nicio dată comunistii nu-l vor lăsa să publice așa ceva: „Fusesem supus – la ordinul delicat al tov. Drăghici – să fiu recrutat, cu orice preț, colaborator al Securității. A început astfel un lung război cu Ființa mea: într-o mână mi se arăta libertatea, avansarea, viitorul luminos ce mă așteaptă dacă accept să fiu «un adevărat fiu al clasei muncitoare», adică un discret și informat intelectual de tip nou. Știam limbi străine, aveam farmec, vorbeam curgător (și «cult»), strălucam și la catedră, și la cafea, și în saloane sau alcovuri. Aveam acces la inimă și sertarele unor celebri profesori, frecventam cercuri maghiare și germane, scriam și despre mineri, dar și despre universități și academicieni”. Se pare că Toma Velici era unul dintre puținii oameni care i-a călcat pragul lui I.D. Sîrbu, în ultimul său an de viață. Toma Velici susține că Sîrbu era bolnav de cancer la esofag, nu avea voie să vorbească în urma operațiilor la care a fost supus și nu-l vizita mai nimeni. „După ce a ieșit ultima dată din pușcărie, în 1963, a trecut de faza de filozof și a fost angajat în mină la Petrila ca vagonetar, apoi mașinist la Teatrul din Petroșani, apoi a fost angajat la Teatrul Național din Craiova, unde a și avut acolo domiciliu obligatoriu până în 1989, când a murit. Îmi spunea că pe usa sa scrie lepros periculos, pentru că oamenii se fereau de el, știind că a fost în pușcărie pentru că s-a împotrivit sistemului”, spune Velici.

## Raport informativ din cimitir

I.D. Sîrbu a murit la data de 17 septembrie 1989. Două zile mai târziu avea să fie condus pe ultimul drum. Nici atunci nu a fost scâpat de ochii filorilor de la Securitate. Lt. Andreiaș Ion a realizat ultimul raport informativ cu privire la I.D. Sîrbu, direct din Cimitirul Sineasca. „În ziua de 19.09.1989 am fost prezent la funeraliile scriitorului I.D. Sîrbu, care au avut loc la Cimitirul Sineasca. Necrologul defunctului a fost susținut din partea Uniunii Scriitorilor de către Ștefan Augustin Doinaș. În

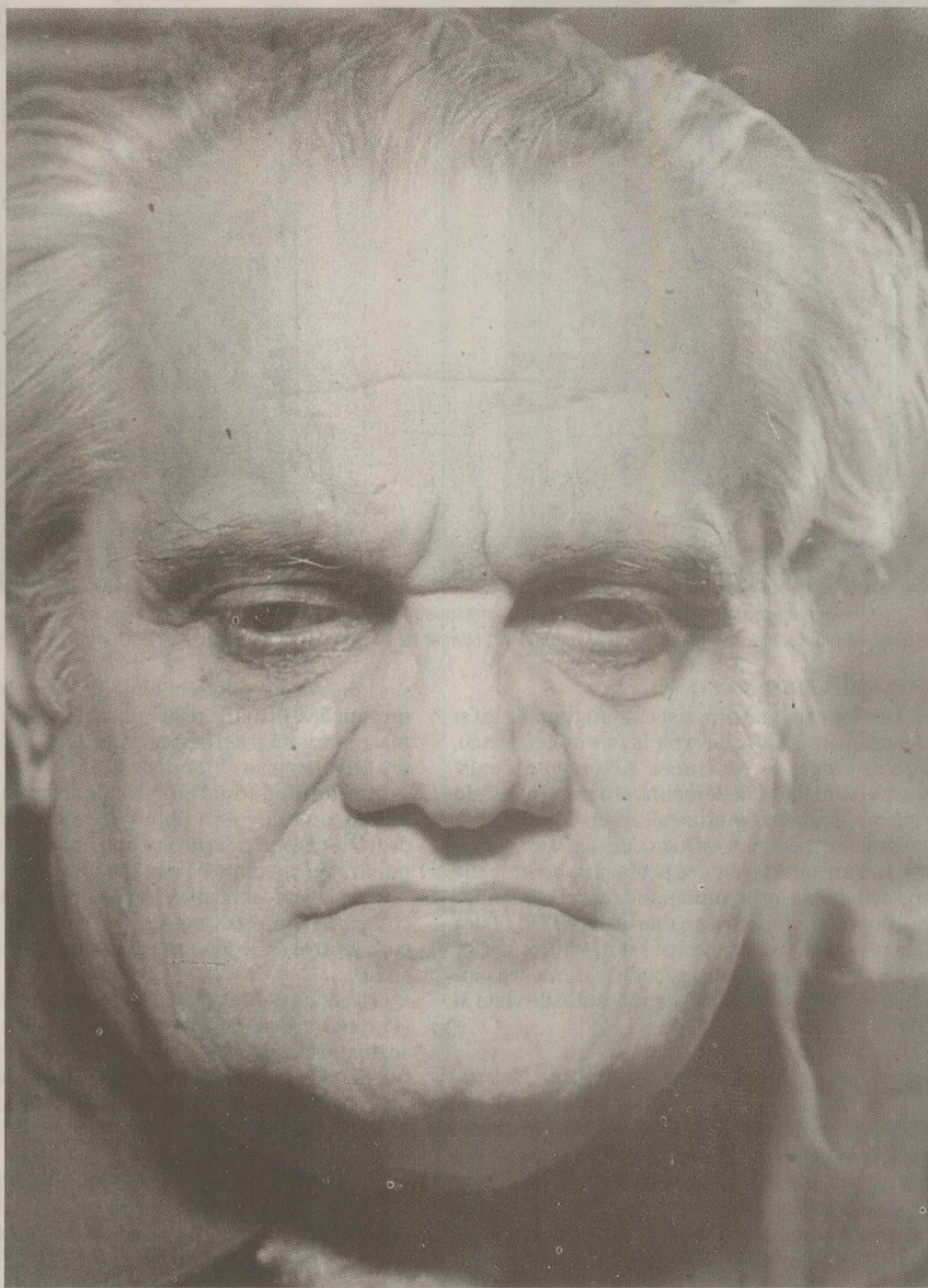
cadru cuvântului său, scriitorul a evocat activitatea și creația defunctului, următoarele aspecte fiind reținute ca prezentând interes: a evocat prietenia de mai mult de 40 de ani cu I.D. Sîrbu, scoțând în relief că, fiind fiu de muncitor, acesta a fost preocupat în permanență de a reda realitățile vieții cotidiene în creația lui; a rezultat că are cunoștință de scrisorile defunctului, care, ulterior, vor avea menirea să facă lumină asupra creației și vieții celui în cauză; a mai arătat faptul că defunctul a avut o viață contradictorie și că tocmai de aceea scrisorile rămase vor limpezi și acest lucru”, menționează lt. Andreiaș Ion, la data de 21.09.1989.

## Recrutare eșuată

Pentru că nu a vrut să devină unul dintre informatorii securității, I.D. Sîrbu a fost condamnat și încarcerat în Penitenciarul Jilava, unde se pare că a fost bătut. Ajuns în penitenciar, s-a încercat din nou racolarea sa: „Tov. Căpitan Enoiu – șeful anchetei, Secția Scriitori și Intelectuali Dificili, obosit și infuriat de refuzurile și încăpățănarea mea, într-o zi (noiembrie sau decembrie 1958) m-a chemat la el și mi-a spus așa: „Uite, noi nu am reușit să te lămurim. Te trimitem la un tovarăș care e foarte cult și foarte informat. El îți va explica situația”. Am fost astfel condus (cu ochelarii negri pe nas) într-o încăpere mai mare. Acolo l-am întâlnit pe cel care cred că era căpitanul Tudor Vormicu”, susține în cartea sa I.D. Sîrbu. Nici Tudor Vormicu nu l-a convins pe Sîrbu să devină colaborator al Securității, motiv pentru care acesta i-a oprit de la filmare scenariul „Bivolitele” și i-a dat la topit toate cărțile, după cum povestește mai departe în jurnalul său: „După proces (am fost, de astă dată, condamnat la șapte ani muncă silnică și confiscarea averii), în noaptea de 29 decembrie 1958, pe culoarele Jilavei, am fost atârnat de cumplit bătut, încât am zăcut aproape trei săptămâni într-un fel de comă semiinconștientă. (...) Pe Tudor Vormicu l-am reîntâlnit pe holul Televiziunii, prin 1983 (ultima mea vizită la Secția de Teatru a tv). El m-a recunoscut. «Ești Sîrbu?», mi-a zis. Am făcut semn că da. «Cum – s-a mirat el – trăiești?» și făcându-și cruce s-a îndreptat spre ascensor”.

## A prezis eliberarea

Cel care i-a fost mereu în preajmă lui I.D. Sîrbu până la sfârșit, Toma Velici, spune că acesta a prezis din 1988 sfârșitul comunismului în România: „A întrevăzut momentul 1989.



În anul 1989, I.D. Sîrbu și-a definitiv memorii, la care scrisese timp de cinci ani, pe care le-a numit, după mai multe încercări de titlu, „Jurnalul unui jurnalist fără jurnal”

El a spus din 1988 că primul strigăt al mulțimii va fi libertate și așa a fost”. Același Toma Velici, care a scris cronologia vieții lui Ion Dezideriu Sîrbu, a încheiat-o astfel: „17 septembrie. Se stinge din viață, la Craiova, lăsând nefinalizate

multe proiecte literare. În aceeași zi, pe scena Teatrului Național Craiova are loc premiera piesei «Arca buneii speranțe»”.

(a consemnat Petru ZOLTAN și Aura STOENESCU)

## RADIOGRAFII CULINARE

# Înmormântare în post, dar fără pilaf?

Post, post, dar cu ce-l ții! Să vezi tragedie dacă moare cineva în post! Musai o aprobare de la Primărie, pentru a obține o cantitate mai mare de carne, un supliment de zahăr și de ulei, măsline, brânză etc. Vecinei de la etajul cinci, căreia îi murise mama, îi lipsea orezul neapărat necesar pentru a prepara pilaful. Cristina, fiica vecinei Ruxandra, a luat la picior toate magazinele în care se puteau găsi două kilograme de orez, cantitate trecută pe lista aprobată de Primărie. N-a găsit!

Se stabilizează o strategie, într-un stat major, la sediul căruia se afla mobilizat (mai precis imobilizat) lângă telefon, vecinul Mitică de la nouă, care trebuia să primească mesajul, ce putea veni din orice colț al Bucureștiului, de la cei care scormoneau magazinele. Neam! Nu se găsea orez nici să dai cu tunul!

Vecina de la trei și Cristina se întorceau amărâte. Adela, femeia de serviciu, de la blocul vecin, a văzut steagul de la biserică, pus la intrarea în bloc și, curioasă, a întrebat cine a murit. Cristina a zis că murise bunica ei, pe care Adela o cunoștea și-i spuse că, dacă e nevoie, va veni să ajute. Cristina îi zise că acum, prioritar era să găsească orez, ca să pună în farfuriile de împărțit. „Pai las” că vorbește eu cu al meu, că el e la un depozit și poate face rost”, mai zise ea.

Biata Cristina a zis că dacă nu găsește orez, o să facă varză tocată. „Și, gata! Ce, mama dracului atăta orez, orez! Ce dacă lu’ mamaia îi plăcea orezul!”, izbucni isteric. Celelalte se uitau uluite la ea. Cristina își făcu o cruce mare și zise „Doamne, iartă-mă!”, apoi intrară toate în bloc.

Adela a dat telefon la „al ei” și i-a trasat sarcina procurarea a două kilograme de orez pentru înmormântare, după care a plecat la blocul ei, urmând să se întoarcă pe seară. Telefonul nu suna și pace. Treptat, „călăreții” trimiși pe teren se întorceau fără nici o „pradă”.

După ce au venit de la priveghiul de seară, de la capela cimitirului, Ruxandra și Cristina au trecut pe la noi, vecinii, să ne chema la un pahar cu vin și o felie de chee de sufletul răposatei. Ne-am adunat în jurul mesei din sufragerie și am vorbit una, alta, am sorbit din vin și am mâncat chee în timp ce discutăm și, după subiect, chiar injurăm. Trebuia să ne descărcăm într-un fel! Și, cum Ilie de la trei tocmai spunea ceva de la el de la fabrică, sună telefonul de ne-a speriat pe toți. Cristina se repezi și-l duse la ureche invers, apoi se corectă și zbiră: „Da!” de parcă vorbea cu surzii. Am înțeles că bărbatul Adelei făcuse rost de orezul minunat! Adela, Cristina și nepotul lui Mitică s-au dus după orez. Cu sufletul împăcat, toată adunarea s-a retras pentru o noapte liniștită.

A doua zi, de dimineață, Cristina a început să aleagă orezul pentru pilaf. Se apropia prânzul și Cristina nu mai termina treaba. Ruxandra și vecina Florica, cea care se ocupa cu gătitul și pregătirea vaselor, erau în criză de timp. Ruxandra s-a dus în dormitor, singurul loc liber unde Cristina curăța orezul. De cum o văzu, Cristina zbiră la ea, plină de nervi: „Ce vrei, dragă? Uite în ce hal am ajuns! Am o cantitate egală de mizerie și orez! Vezi?” și îi vâră sub nas o cratiță cu mizerii de toate felurile, pe care le alesese. „Cred că asta a măturat depozitul și ne-a dat nouă toată mizeria!”, mai zbiră Cristina. Ruxandra, o mângâie pe cap și-i zise: „Îți aduci aminte când ai tipat la mama că nu-ți curăta bine orezul, când ai vrut orez cu lapte? Și, ea nu vedea bine, sărac! Așa că, taci și curăță mai repede că, Florica așteaptă!”. Cristina începu să plângă incetșor.

A doua zi, după înmormântare, Florica se înfioa de mândrie, pentru că făcuse pe placul răposatei, cu farfuriile împărțite în care se aflau câte cinci măsline, o chiflă, o jumătate de portocală, o bucăciță de halva, toate montate în jurul unui ghem lipicios de orez, cu o culoare alb-gri-sticios, ce se putea folosi cu succes la lipitul pungilor de hârtie. Lumânarea înfipă în mijlocul grămoarei de orez, picura vesel peste el, ca să-l ascundă, că prea era semeț!

Veronica BECTAȘ

# „Oul lui Columb” în propaganda de partid și de stat

(Urmare din pag. 1)

În această situație, era de la sine înțeles că nu mai era timp și loc pentru discuțiile de substanță, pentru idei noi și pentru analize efective.

Când era vorba despre „dezbaterile de presă”, lucrurile erau dinainte știute. Mai fiecare dintre noi avea un carnet cu nume și date de tineri care „să își exprime adevăratele”. Ca să fim siguri să nu vom avea surprize, dădeam, în prealabil, telefon, la județeană UTC, să ne interesăm de soarta respectivului, nu de alta dar să nu fi făcut, Doamne ferește!, vreun pocing sau, mai rău, să se fi conformat chemării la întrecere: „Și un membru UTC/ cel mai lămurit/ a plecat prin BT/ și n-a mai venit!” (Pentru acuratețea informației, precizez că lozincă citată era, de fapt, o parafrază după celebra, la vremea ei, poemă a lui Păstorel Teodoreanu: „Și un membru de partid/ cel mai lămurit/ a plecat prin ONT/ și n-a mai venit!”) Ceva mai complicat era, însă, atunci când trebuia să facem cuvinte, adică să fabricăm textele pentru cei care urmau „să dea glas vibrantei adevizuni”. Nu vreau să mai repet unele pățanii din această „activitate de mare răspundere politică”, pățanii despre care am tot scris în acest colț de pagină. Reiau și

întăresc, însă, ideea că, îmbăcșite de formalism și de rutină, aceste dezbateri erau condamnate, definitiv și irevocabil, să rămână forme fără fond.

Fără să vreau a-mi aroga cine știe ce merite de nonconformist, evoc o situație edificatoare, cred, pentru starea de spirit în care se lucra în asemenea colective. Mai precis, în preajma unei reuniuni politice a PCR, în sala de la etajul IV în care ne aflam noi, „colectivul de cuvântători”, a poposit un tovarăș din conducerea de partid și de stat. Venise cu gândul ferm să „ne mobilizeze”, să „ne prelucreze”. Ca să fie și mai convingător decât era de obicei, tovarășul respectiv „ne-a dezvăluit” – așa, ca între noi, oameni de încredere ai conducerii superioare de partid și de stat! – cum arăta textul Expunerii Tovarășului Nicolae Ceaușescu după ce Tovarășul însuși lucrase toată noaptea pe acest text.

La un moment dat, înaltul demnitar de partid și de stat ne-a întrebat dacă avem „nelămuriri” sau „alte opinii”. Nu știu ce naiba mi-a venit și l-am rugat să ne împărtășească și nouă câteva dintre tezele de bază sau dintre ideile novatoare pe care urma să le avanseze secretarul general al partidului. Firește, ideile pe care, în funcție de specificul de activitate al vorbitorilor, aceștia urmau să le susțină și să le argumenteze cu

date și exemple din profesia lor. Tovarășul m-a săgetat cu privirea, principal și neindurător. Călcasem pe bec, ce mail Numai șefa colectivului de cuvântători mi-a făcut semn cu capul, a încurajare, după care și-a întors repede privirea. Brus, tovarășul din „conducerea superioară” s-a ridicat și a ieșit, fără să mai dea mâna cu fiecare dintre noi, așa cum făcuse la sosire.

Nici nu s-a închis bine ușa în urma lui că m-am pomenit lângă mine cu Bobiță (Mihai) Coleșiu, colegul meu de la „Munca”, organul de presă al UGSR, care mi-a trântit-o scurt:

– Mă băiatu’, tu chiar te faci că nu știi care sunt tezele de bază pe care trebuie să le susțină vorbitorii la acest forum al comunistilor români? Nici ideile novatoare nu le cunoști? Adică ideile alea care să le pună pe gânduri pe Nea Nicu și să nu le poată respinge, chit că nu ar fi de acord cu ele?

După care, văzând mutra mea total nedumerită, a punctat:

– Mă băiete, teza cea mai curajoasă pe care trebuie să o susțină fiecare vorbitor este următoarea: „Oleoo, Tovarăș Nicolae Ceaușescu, da! genialul meu ștefi!”.

Și uite așa a reușit Bobiță Coleșiu să decopere „Oul lui Columb” în propaganda de partid și de stat!

Serban CIONOFF

# Săptămâna economică

## ● 15 septembrie

La Combinatul perochimic Brazi, la ora 12:30, în timpul operațiilor de pregătire pentru pornirea instalației de fracționare gaze, la demontarea unei supape, au scăpat gaze iritante și toxice de hidrogen sulfurat, impregnare în care doi operatori (unul de la Trustul de montaj utilaj chimic București - ce acordă asistență tehnică), de 28 și 34 de ani, au decedat, iar un inginer și un operator au fost accidentați și internați în spital, toți căzând de la înălțime.

## ● 16 septembrie

În jurul orei 18:30, împingătorul „Isaccea 11”, proprietatea Întreprinderii de navigație fluvială „Navrom” Galați, în timp ce efectua manevre de acostare în Portul Mahmudia (jud. Tulcea), a lovit împingătorul „Giurgiu 21”, aparținând aceleiași întreprinderi, care staționa. În urma coliziunii, la împingătorul „Isaccea 11” s-au produs două găuri sub linia de plutire, una de 7-10 cm lungime, corespuzând cu tancul de combustibil prin care s-au deversat în Dunăre circa 400 litri de motorină, iar cealaltă, lungă de aproximativ 30 cm, în dreptul sălii mașinilor. Ambele fisuri au fost astupate, nava menținându-se

starea de plutire. Din primele verificări s-a stabilit că manevra a fost executată de un pilor fluvial, comandantul navei „Isaccea 11” nefiind prezent la bord. Nu s-au înregistrat victime.

## ● 17 septembrie

La Întreprinderea avicola de stat Bistrița (jud. Bistrița-Năsăud), în perioada 7-17 septembrie, în două hale cu găini de producție, de 5-8 săptămâni, provenite de la întreprinderea de profil din localitatea Tărtășești (jud. Dâmbovița), au apărut imbolnăviri de holeră aviară, din cauza căreia 3.236 de păsări au murit. Alte 13.364 găini au fost sacrificate din necesitate, carnea celor tăiate fiind valorificată la preț de calitate a II-a. Au fost amendate contravențional cu câte 2.000 de lei directorul, directorul tehnic și medicul veterinar ai unității, deoarece nu au luat toate măsurile zooveterinare ce se impuneau pentru limitarea pierderilor (deși cunoșteau fenomenul de la începutul lunii septembrie), precum și un inspector din cadrul Inspectoratului sanitar-veterinar al județului Bistrița-Năsăud, pentru lipsă de operativitate în efectuarea analizelor de laborator și stabilirea diagnosticului.

## ● 18 septembrie

În jurul orei 20:00 s-a produs o explozie urmată de un început de incendiu la transformatorul de 1kV care alimenta cu energie electrică Filatura de lână pieptănată și Întreprinderea de tricotate, ambele din Buzău.

După circa o oră, timp în care producția obiectivelor a fost întreruptă, s-a realizat conectarea la sistemul energetic național printr-un circuit de rezervă. Focul a fost lichidat de pompierii militari în circa 10 minute. După primele cercetări a rezultat că explozia s-a datorat încălzirii uleiului din transformator care se afla în supra-sarcină. Nu s-au înregistrat victime.

## ● 19 septembrie

La Întreprinderea de industrializare a laptelui Bacău s-au depreciat 4.895 litri de lapte, ca urmare a pătrunderii în tancul de depozitare a soluției de sodă caustică folosită la spălarea instalației de pasteurizare. Vinovat de producerea evenimentului a fost declarat un operator, în vârstă de 52 ani, care nu a închis ventilul dintre instalație și tanc. Arhiva CNSAS, Fond Documentar, dos. nr. 8.566, vol. 27

# ECONOMISEȘTI și CITEȘTI!



## BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

O colecție de literatură românească

În fiecare miercuri, numai cu

**JURNALUL NAȚIONAL**

CEL MAI CITIT ZIAR DE CALITATE

www.jurnalul.ro

**10,9** LEI

Cartile se distribuie la chioșcuri sau cu abonamentul Jurnalul PLUS și Jurnalul cu Carte.



ACI RADIO EUROPA LIBERĂ!

# INTERVIURI ÎN STIL CEAUȘESCU

În a doua jumătate a anului 1989, Ceaușescu a acordat diverse interviuri presei vestice, în speranța că își va îmbunătăți imaginea. În variantele în limba română ale interviurilor, publicate în presa din țară, nu au apărut diverse chestiuni considerate sensibile: problema succesiunii sau a sistematizării, de pildă.

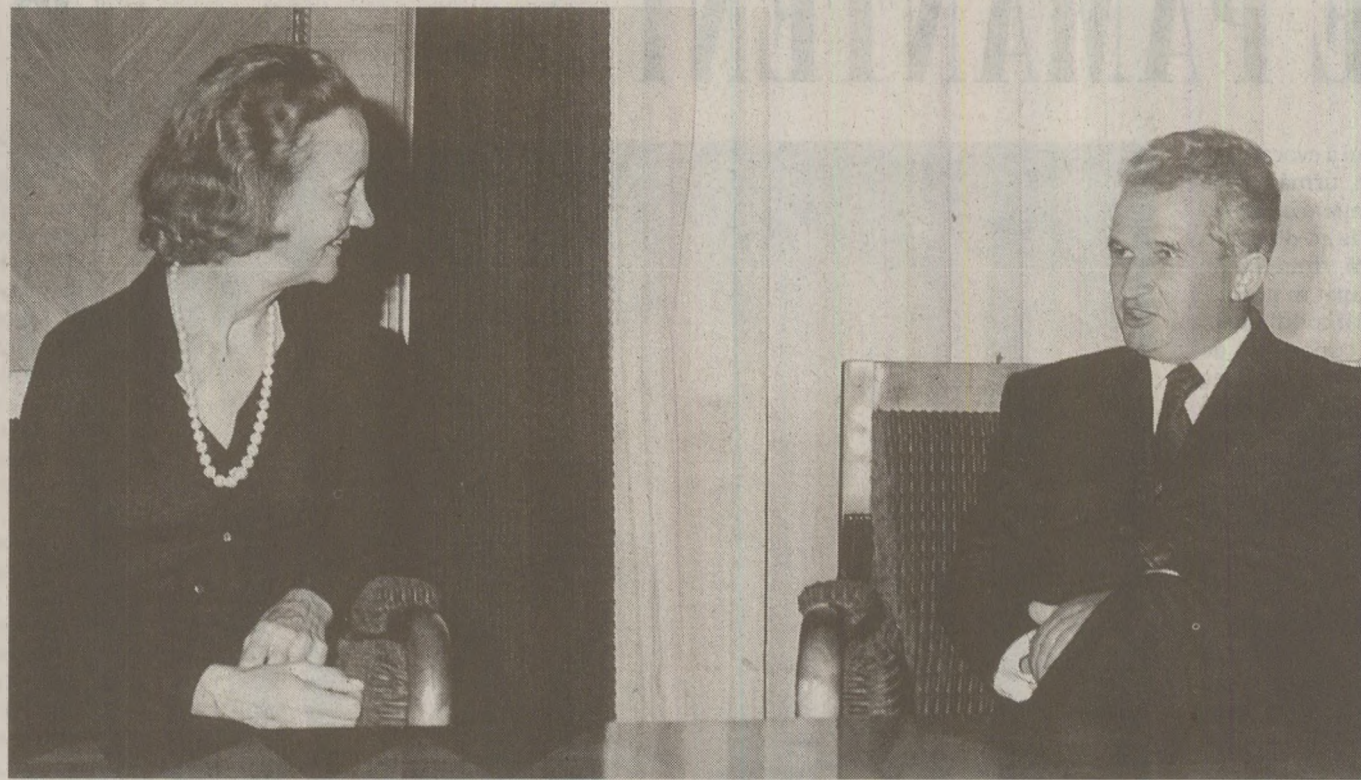
Problemele legate de perspectiva succesiunii lui Nicu Ceaușescu nu a fost singura cenzurată din versiunea românească a interviului din „Newsweek”. Deși această versiune a fost considerabil mai lungă decât versiunea publicată în săptămânalul din America, mai multe alte întrebări și răspunsuri par a fi fost considerate inadecvate pentru cititorul român. Când Ceaușescu a fost întrebat când se vor umple „rafturile goale ale magazinelor” et a răspuns că „nu există rafturi goale” și că „magazinele noastre sunt bine aprovizionate” și că oricine „poate merge în orice magazin și poate cumpăra orice, inclusiv multe dintre produsele pe care le exportăm în Statele Unite”. Înțelept, cineva pare a fi remarcat că publicarea acestui tip de afirmații în România ar putea fi provocatoare chiar și pentru cititorii obișnuiți cu discrepanțele de fiecare zi dintre propagandă și realitatea din țară.

O altă întrebare care a fost eliminată din versiunea românească a interviului privește soarta „celor șase foști oficiali ai partidului care au scris o scrisoare de protest la începutul acestui an și care acum se află în arest la domiciliu”. Ceaușescu a negat informația publicată în presa vestică, potrivit căreia unii dintre cei șase au fost forțați să se mute în locuințe cu condiții sanitare foarte precare, la periferia Bucureștiului, și a spus: „Nu, toți sunt în București. Sigur, nu mai locuiesc în case care aparțin statului, care au fost date unor oficiali din ierarhia partidului. Unul e agent al Uniunii Sovietice, unul e agent al Statelor Unite, unul al Marii Britanii și unul al Franței. Nu i-am pus sub acuzare pentru că regretă ceea ce au făcut”.

La fel, nu a fost nici o urmă, în Scinteia, din declarația lui Ceaușescu, din „Danas”, potrivit căreia „cei șase oficiali de care ați întrebat sunt niște degenerați care lucrează pentru interese străine”. Pe de altă parte, săptămânalul rus, „Literaturnaya Gazeta” a publicat versiunea din „Newsweek” a interviului, neînsoțită însă de vreun comentariu.

Într-un interviu acordat cotidianului „Pravda”, al partidului sovietic, la 18 august, Ceaușescu s-a ferit cu grijă să nu mai repete acuzația. Relațiile româno-sovietice, a spus el, sunt „bune”; a adăugat totuși că „și dacă ar fi excelente, tot ar mai fi multe de făcut pentru a le extinde în toate sferile de activitate”.

Au mai fost și alte omisiuni în versiunea românească a interviurilor. Răspunzând unei întrebări despre distrugerea satelor din România, Ceaușescu a declarat pentru „Newsweek” că „nu se folosește cuvântul distrugere în România”. Când a fost întrebat despre speculațiile din presa vestică, potrivit cărora România ar deține „bomba atomică”, el a declarat pentru „Danas” că „mereu vor fi nebuni cărora le place să își dea cu părerea” și a refuzat să mai discute acest aspect. Astfel, nu numai că a negat scurt zvonurile, dar, se pare, că a și „uitat” că ele au fost alimentate de propriile afirmații. În sfârșit, când a fost întrebat de „Danas” ce hobbyuri are, Ceaușescu a răspuns că principalul său hobi este „realizarea socialismului în România”.



Interviurile acordate de Nicolae Ceaușescu ziariștilor străini erau preluate de cele mai multe ori în Scinteia. Erau eliminate, bineînțeles, subiectele „sensibile”, cum ar fi „scrisoarea celor șase” FOTO: Arhivele Naționale

## Socialism în stil Ceaușescu

Ce înseamnă acest lucru în practică, atât cititorii români, cât și cei vестici pot deduce ei înșiși din câteva replici ale lui Ceaușescu. Când Ceaușescu a fost rugat de „Newsweek” să comenteze existența unui cult al personalității în România, el a răspuns: „Cred că trebuie discutat mai întâi conceptul de cult al personalității. Dar nu a venit încă momentul pentru acest lucru. Ce se poate spune e că personalitățile sau un partid politic se pot bucura de simpatie și de sprijin când activitatea lor se suprapune cauzei oamenilor muncii din sânul poporului. Și acesta nu este un lucru rău... Dacă acesta este cult al personalității, atunci le-aș dori tuturor țărilor în curs de dezvoltare să aibă asemenea partide și asemenea personalități capabile să asigure creșterea standardului de viață al poporului lor”.

## Un exercițiu greșit de Relații Publice

La 21 august, publicația americană „The Journal of Commerce” a difuzat un articol ce apărea sub numele lui Ceaușescu și care aborda problema plății ultimei tranșe din datoria externă a României. După patru zile, directorul editorial al ziarului dezvăluia faptul că Ceaușescu: „Nu a scris el însuși, desigur, acest text; a fost prea ocupat să îl arunce în închisoare pe noii săi critici

și să distrugă economia României. În schimb, articolul a fost pregătit de o firmă de relații publice care, pe lângă Dl. Ceaușescu, mai reprezintă și alți despoți, precum Mobutu Sese Seko din Zair sau Desi Bouterse din Surinam...”

Directorul editorial nu a fost de acord cu decizia (luată de colegi în timpul concediului său) de a publica articolul și a dezvăluit faptul că articolul lui Ceaușescu a mai fost prezentat publicației sale, într-o formă puțin diferită și sub un alt nume”. Articolul a fost respins împreună cu altele propuse de către compania din Washington, „ca din partea României, anul trecut”, pentru că absolut fiecare text conținea „partea lui de falșitate”.

El a adăugat că alți colegi au judecat diferit problema și s-au gândit că articolul va fi contrabalansat de un alt text, critic la adresa lui Ceaușescu și publicat în „The Journal of Commerce” cu o zi mai târziu. Cât despre sine, nu poate decât să speră „că va apuca ziua în care editorii de ziare dii nefericita țară a lui Di Ceaușescu se vor bucura de libertatea de a face alegeri”.

Michael Shafir  
Radio Europa Liberă (München) - Raport al Secției de cercetare, condus de dr. M. Shafir. Document din „Arhiva 1989”, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca (Traducere din limba engleză de Eliza DUMITRESCU)

## anunțuri

### CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU

Caut persoană pentru ajutor menaj, program redus, zona Biserica Cașin. Căutam femeie internă, ajutor menaj pentru o persoană în vârstă, condiții deosebite.

Antrepriza Marmura București încadrează următoarele categorii de personal: șef depozit, gestionari, magazineri, primitori distribuitori, paznici și muncitori necalificați bărbați pentru gestiunile de la Antrepriza Marmura, macaragii. Relații la sediul Antreprizei.

### VÂNZĂRI

Vând Canon A1 și fotoaparatură Nikon 801.

Vând autoturism Gaz 65, pe motorină. Aștept provincia.

Vând videocasete JVC absolut nou, videocasete înregistrate. Aștept provincia.

Vând covor Buhara, covor mecanic, servicii masă, cupe porțelan, scrumiere, macrameuri, ceas damă, monede vechi, obiecte podobă, seringă automată, veioză marmură, televizor, aragaz, frigider, obiecte îmbrăcăminte, casetofon, boxe Național, casete, fructieră, pantaloni, fuste, costume blue-jeans, diverse.

### CUMPĂRĂRI

Cumpăr apartament trei camere, zonă semicentrală. Cumpăr dubluradiocasetofon Sharp, Sony, Hitachi, Phillips, marcă consacrată.

Cumpăr convertor, receptor, osciloscop performant, robot telefonic mesaj, documentații servicii video, televizor color, video defecte, uzate (pentru piese).

Cumpăr pahare de cristal, set complet, servicii masă calitate, tavă deosebită.

## tv 19 septembrie 1989

19:00 Tejeurnal

19:25 Să trăim și să muncim în spiritul normelor eticii și echității socialiste

În relație nemijlocită: calitatea muncii - calitatea vieții. Reportaj

19:45 Industria - programe prioritare

În spiritul sarcinilor subliniate de tovarășul Nicolae Ceaușescu

Microhidrocentralele și rolul lor în realizarea autonomiei energetice

Redactor Radu George Serafim

20:05 Teatrul TV

Mândria de Mircea Enescu

În distribuție: Ion Marinescu, Gheorghe Cozorici, Dorina Lazăr, Mihaela Popescu, Monica Ghiuță, Paul Lavric, Mihai Mereuță, Coca Andronescu, Radu Panamarenco, Constantin Guriiță, Vasile Gherghilescu, Constantin Rășchitor

Regia artistică Domnița Munteanu

21:30 Omul și sănătatea. Riscurile medicamentelor

Redactor Melania Coman

21:50 Jurnalul

22:00 Închiderea programului

## vremea

Vremea a fost frumoasă și a continuat să se încălzească ușor, iar cerul a fost mai mult senin. Vântul a suflat în general slab. Temperaturile maxime au fost cuprinse în general între 23-29 grade, iar cele minime între 6-16 grade, mai coborâte în depresiuni. Dimineața s-a produs ceață în cen-

trul și estul țării și în depresiuni. În București, vremea a fost frumoasă și a continuat să se încălzească, iar cerul a fost mai mult senin. Vântul a suflat slab până la moderat. Temperatura maximă a fost în jurul valorii de 29 grade, iar cea minimă a fost cuprinsă între 10-12 grade.

## amintiri

televizoarele cu circuite integrate

Se pot cumpăra din toate magazinele de specialitate ale comerțului de stat. Termenul de garanție al televizoarelor cu circuite integrate este de 12 luni. Performanțele tehnico-funcționale ale televizoarelor cu circuite integrate:

- Consum redus de energie
- Rezistență mare
- Vizibilitate perfectă

## CULTURALE

ORIZONTAL: 1) Arta dansului. 2) Cunoscut personaj din creația lui G. Călinescu - Revine actorului. 3) Înălțarea unei poezii în scopul recitării (pl.). 4) Acoperit cu dale. 5) Genitivul - Adverb. 6) Localitate în nordul țării - La telefon. 7) Tip de scenă de teatru. 8) Instrument de percucie - Pronume nehotărât - Plantă textilă. 9) Interval dintre stagiuni - Măsură veche. 10) Refertoare la creația celui mai mare compozitor român.

VERTICAL: 1) Figură de stil. 2) Operă veridiană inspirată dintr-o piesă de Shakespeare. 3) A face versuri - Vioară veche (pl.). 4) Arta de a vorbi frumos. 5) A garanta - Dublă - „Osculă genială” îl denușește Argehi. 6) Preumblare - Zi de relax în teatru. 7) Rație. 8) Gîngășă - În ton! 9) Întreprinderea „Optica Română” - Întăritor (fem.). 10) Ceea ce este demn de ales - Soția meșterului Manole.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

Calendar 1989

Informația Bucureștiului, 1989

## München, 19 septembrie 1989

Keston College, o organizație de monitorizare a situației religioase din Europa de Est, și care are sediul la Londra, a emis astăzi următorul comunicat de presă:

„Keston College/19 septembrie 1989 - un membru al Bisericii Reformate din Timișoara - a fost găsit mort în pădurile din preajma orașului, la 16 septembrie, potrivit unor relații venite din Transilvania via Ungaria. Erno Ujvarosy, un inginer constructor și colaborator apropiat al pastorului Laszlo Tokes, în a cărui apărare s-a implicat. El a dispărut în circumstanțe misterioase în dimineața zilei de 12 septembrie.

Într-o scrisoare către episcopul său, Laszlo Papp din Oradea, la trei zile după dispariție, Tokes își exprima îngrijorarea. Ujvarosy i-a scris o petiție episcopului și a făcut parte dintr-o delegație a congregației, la 26 mai. Aceasta a fost organizată după ce Episcopul Papp a ordonat transferul lui Tokes de la Timișoara într-un sat îndepărtat, la 1 aprilie, din cauză că acesta își exprima deschis părerea. Tokes, având și

sprînjul congregației sale, a refuzat să asculte ordinul și a rămas în biserică sa din Timișoara. Episcopul Papp a refuzat să primească delegația de la 26 mai și s-a recurs la amenințări cu intervenții în forță, dacă grupul nu pleacă.

Tokes scrie că asemenea amenințări sunt un aspect al atmosferei de frică tot mai accentuată. Anumiți membri ai congregației au fost amenințați. Ujvarosy era tot mai descurajat și speriat, scrie Tokes, iar direct sau indirect s-a încercat învrăbirea membrilor congregației și a pastorului lor. Tokes l-a acuzat pe pastor că este responsabil pentru această situație și i-a cerut să intervină în acest caz. La o zi după ce pastorul Tokes i-a scris episcopului, trupul lui Ujvarosy fost găsit în pădurea de lângă Timișoara, potrivit cotidianului maghiar „Nemzet”. Circumstanțele morții sale nu sunt încă cunoscute.”

Arhiva Open Society (Budapesta), Institutul de Cercetare al Radio Europa Liberă, secția română (Traducere din limba engleză de Eliza DUMITRESCU)

## Apel către Congres pentru a-l înlătura pe Ceaușescu

Viena, 19 septembrie (AP) - Delegații la congresul viitor al Partidului Comunist Român, de la sfârșitul acestui an, au primit un apel în care li se cere să îl acuze public pe președintele Nicolae Ceaușescu de cult al personalității și de incompetență și să-l dea jos din funcția de conducător al partidului.

Apelul, nesemnat, din care o copie a ajuns la Associated Press marți, aparține unui grup nou format și care se autodenumește Frontul Salvării Naționale. „Îndepărtarea lui Ceaușescu este poate singura șansă ca să se evite un conflict social major și o baie de sânge la care disperarea conduce aproape întotdeauna”, se scrie în apel.

„Sunt foarte destul de mari să bănuim că grupul care a scris apelul provine din interiorul partidului comunist”, afirma marți un analist vestic. „Este pentru prima dată când un astfel de apel către îndepărtarea lui Ceaușescu din funcția sa de secretar general al partidului este făcut public și trimis în Vest”, continuă analistul, care a cerut să rămână anonim, conform AP.

Ceaușescu, care a devenit seful partidului în 1965, a fost, „unanim” propus de către partid spre a fi reales la congresul care va avea loc la București la 20 și 25 noiembrie. La ultimele două congrese, cel din 1974 și cel din 1984, Ceaușescu a mai fost propus ca unic candidat pentru această funcție supremă în partid.

„Credem că am ajuns în ceasul al doisprezecelea cu acest tragice impas al istoriei românești”, spune apelul. „Întreaga viață economică este profund afectată de oportunism și de incompetență, situație reflectată de falimentul economic condus aproape în exclusivitate de Ceaușescu și de familia lui.” Ceaușescu, 71 de ani, care face ținta unui puternic cult al personalității, și-a instalat rude apropiate - inclusiv soția, fiul și frații - în poziții importante. „Un dezgustător și nociv cult al personalității a fost creat depășindu-l chiar și pe Stalin, care a plasat viața politică sub semnul misticismului și al idolatriei”, se scrie în apel. „Toate acestea au dus la dezintegrarea partidului, care se reduce la Ceaușescu și la familia lui.

Celalți peste trei milioane de membri de partid au fost reduși la condiția de simpli plătitori de cotizații, uni care au obligația de a aproba, îndrăgii și pretui oricare ar fi decizia luată de secretarul general, indiferent dacă este bună sau rea.” Ceaușescu, despre care de câțiva ani se spune că ar suferi de o formă de cancer de prostată, a mușamalizat acțiunea de protest înainte ca aceasta să aibă șansa de a se răspândi printre alți membri de partid. „Lipsa produselor de bază, a căldurii și a curentului electric, a unor produse de strictă necesitate - de la pastă de dinți până la lame de ras - și nivelul deplorabil al sistemului de asistență medicală au dus la o creștere serioasă a ratei mortalității și a recrudescenței unor boli precum sifilisul, tuberculoza și rîia, care fuseseră eradicate acum 20 de ani”, se mai menționează în apel. Adresându-se audienței, în plenara partidului, în iunie, Ceaușescu, care a respins total nevoia de schimbare adoptată în alte țări ale Pactului de la Varșovia, a promis că, dacă va fi reales, „va lucra la fel ca înainte, din toate puterile, pentru a realiza implementarea programului partidului”.

Arhiva Open Society (Budapesta), Institutul de Cercetare al Radio Europa Liberă, secția română (Traducere din limba engleză de Eliza DUMITRESCU)

# Pozițiile României și URSS la ONU

(Urmare din pag. 1)

RPD Coreene și Cubei (ca țări nealiniate), Mongoliei (ca țară nou admisă în „Grupul celor 77” și în perspectiva accesului ca membru al mișcării țărilor nealiniate). Delegația Ungariei s-a singularizat prin pozițiile identice cu cele ale țărilor occidentale, mai ales în problemele eliminării subdezvoltării și datoriilor externe și cele privind drepturile omului.”

De asemenea, Ioan Totu a subliniat că delegația română care a participat la reuniunea de la Minsk a abordat chestiunea încheierii unei convenții cu privire la interzicerea și eliminarea armelor chimice, coroborată cu distrugerea armelor nucleare. Ministrul Afacerilor Externe i-a comunicat lui Nicolae Ceaușescu faptul că „în special delegațiile României și Cubei au pus în evidență prioritatea reducerii și eliminării armelor nucleare. Cele două delegații au reafirmat poziția, împărtășită de multe țări nealiniate, potrivit căreia lichidarea armelor chimice trebuie să se efectueze simultan cu eliminarea armelor nucleare”. Aceste probleme urmau să fie reamintite la cea de-a 44-a sesiune a Adunării Generale a ONU (septembrie-decembrie 1989).

Membrii delegației sovietice, participanți la reuniunea de la Minsk, nu au fost de acord cu includerea propunerii românești pe ordinea de zi a Adunării Generale a ONU. Aceștia au afirmat că discuțiile despre asemenea probleme trebuie purtate în grupuri respirănde de state, în cadrul Comisiei ONU pentru dezarmare, și nu la nivelul unei sesiuni a Adunării Generale a ONU. Totodată, sovieticii au evitat să abordeze chestiunea reducerii arsenalului nuclear și ca referitoare la negocierile care aveau loc în acest domeniu între URSS și SUA.

În același timp, reprezentanții sovietici au afirmat că era necesară o discuție la nivelul ONU despre reducerea forțelor militare navale (fiind vizată în acest sens Armata SUA), precum și despre conversația producției din domeniul militar spre activități cu profil civil.

De asemenea, reprezentanții sovietici au afirmat că era necesară o discuție la nivelul ONU despre reducerea forțelor militare navale (fiind vizată în acest sens Armata SUA), precum și despre conversația producției din domeniul militar spre activități cu profil civil.

De asemenea, reprezentanții sovietici au afirmat că era necesară o discuție la nivelul ONU despre reducerea forțelor militare navale (fiind vizată în acest sens Armata SUA), precum și despre conversația producției din domeniul militar spre activități cu profil civil.

De asemenea, reprezentanții sovietici au afirmat că era necesară o discuție la nivelul ONU despre reducerea forțelor militare navale (fiind vizată în acest sens Armata SUA), precum și despre conversația producției din domeniul militar spre activități cu profil civil.

De asemenea, reprezentanții sovietici au afirmat că era necesară o discuție la nivelul ONU despre reducerea forțelor militare navale (fiind vizată în acest sens Armata SUA), precum și despre conversația producției din domeniul militar spre activități cu profil civil.

De asemenea, reprezentanții sovietici au afirmat că era necesară o discuție la nivelul ONU despre reducerea forțelor militare navale (fiind vizată în acest sens Armata SUA), precum și despre conversația producției din domeniul militar spre activități cu profil civil.

De asemenea, reprezentanții sovietici au afirmat că era necesară o discuție la nivelul ONU despre reducerea forțelor militare navale (fiind vizată în acest sens Armata SUA), precum și despre conversația producției din domeniul militar spre activități cu profil civil.

De asemenea, reprezentanții sovietici au afirmat că era necesară o discuție la nivelul ONU despre reducerea forțelor militare navale (fiind vizată în acest sens Armata SUA), precum și despre conversația producției din domeniul militar spre activități cu profil civil.

De asemenea, din discuțiile care au avut loc la reuniunea de la Minsk, a rezultat preocuparea părții sovietice de a evita noi abordări, de principiu, la care țările occidentale s-ar opune, și de a căuta puncte de convergență cu acestea în probleme concrete, pe care să le poată prezenta apoi ca aspecte ale sistemului cuprinzător de securitate (propus de URSS, pentru prima dată, în anul 1986 - n.n.). Din partea altor delegații s-a manifestat, de asemenea, diminuarea interesului pentru dezvoltarea și aprofundarea acestei inițiative. (...)

În ceea ce privește concepția privind rolul ONU a rezultat tendința URSS, sprijinită deosebi de Ungaria și Polonia, de a promova abordarea unor probleme concrete pornind de la puncte de convergență cu țările occidentale și de a renunța la inițiative și idei care ar pune-o în opoziție cu SUA.”

Concomitent, reprezentanții sovietici au susținut ideea creării unui mecanism al ONU pentru supravegherea modului în care se aplicau acordurile de stabilizare a Afganistanului - după un război de aproape zece ani, încheiat cu retragerea unităților Armatei Roșii din acea țară.

Ioan Totu l-a informat pe Nicolae Ceaușescu și despre faptul că „delegațiile URSS, Ungariei, Poloniei și Cehoslovaciei au acordat o atenție deosebită recurgerii la forțe ONU de menținere a păcii. Delegația sovietică s-a pronunțat pentru folosirea lor nu numai în caz de conflict armat, ci și pentru a lupta împotriva traficului de stupefianți și a terorismului și pentru supravegherea unor situații de criză”. În același timp, „în problemele social-umane, delegațiile URSS, Ungariei și Poloniei au arătat că vor prezenta în continuare la ONU noua lor abordare în domeniul drepturilor omului. Delegația sovietică și-a anunțat intenția de a accepta noi mecanisme ale ONU în acest domeniu, cum ar fi examinarea de plângeri ale cetățenilor săi în organisme internaționale.

Delegația Ungariei a reafirmat poziția sa conform căreia respectarea și înlăturarea drepturilor individuale și colective ale omului nu sunt numai o problemă exclusiv internă, ci

De asemenea, din discuțiile care au avut loc la reuniunea de la Minsk, a rezultat preocuparea părții sovietice de a evita noi abordări, de principiu, la care țările occidentale s-ar opune, și de a căuta puncte de convergență cu acestea în probleme concrete, pe care să le poată prezenta apoi ca aspecte ale sistemului cuprinzător de securitate (propus de URSS, pentru prima dată, în anul 1986 - n.n.). Din partea altor delegații s-a manifestat, de asemenea, diminuarea interesului pentru dezvoltarea și aprofundarea acestei inițiative. (...)

În ceea ce privește concepția privind rolul ONU a rezultat tendința URSS, sprijinită deosebi de Ungaria și Polonia, de a promova abordarea unor probleme concrete pornind de la puncte de convergență cu țările occidentale și de a renunța la inițiative și idei care ar pune-o în opoziție cu SUA.”

Concomitent, reprezentanții sovietici au susținut ideea creării unui mecanism al ONU pentru supravegherea modului în care se aplicau acordurile de stabilizare a Afganistanului - după un război de aproape zece ani, încheiat cu retragerea unităților Armatei Roșii din acea țară.

Ioan Totu l-a informat pe Nicolae Ceaușescu și despre faptul că „delegațiile URSS, Ungariei, Poloniei și Cehoslovaciei au acordat o atenție deosebită recurgerii la forțe ONU de menținere a păcii. Delegația sovietică s-a pronunțat pentru folosirea lor nu numai în caz de conflict armat, ci și pentru a lupta împotriva traficului de stupefianți și a terorismului și pentru supravegherea unor situații de criză”. În același timp, „în problemele social-umane, delegațiile URSS, Ungariei și Poloniei au arătat că vor prezenta în continuare la ONU noua lor abordare în domeniul drepturilor omului. Delegația sovietică și-a anunțat intenția de a accepta noi mecanisme ale ONU în acest domeniu, cum ar fi examinarea de plângeri ale cetățenilor săi în organisme internaționale.

Delegația Ungariei a reafirmat poziția sa conform căreia respectarea și înlăturarea drepturilor individuale și colective ale omului nu sunt numai o problemă exclusiv internă, ci

De asemenea, din discuțiile care au avut loc la reuniunea de la Minsk, a rezultat preocuparea părții sovietice de a evita noi abordări, de principiu, la care țările occidentale s-ar opune, și de a căuta puncte de convergență cu acestea în probleme concrete, pe care să le poată prezenta apoi ca aspecte ale sistemului cuprinzător de securitate (propus de URSS, pentru prima dată, în anul 1986 - n.n.). Din partea altor delegații s-a manifestat, de asemenea, diminuarea interesului pentru dezvoltarea și aprofundarea acestei inițiative. (...)

De asemenea, din discuțiile care au avut loc la reuniunea de la Minsk, a rezultat preocuparea părții sovietice de a evita noi abordări, de principiu, la care țările occidentale s-ar opune, și de a căuta puncte de convergență cu acestea în probleme concrete, pe care să le poată prezenta apoi ca aspecte ale sistemului cuprinzător de securitate (propus de URSS, pentru prima dată, în anul 1986 - n.n.). Din partea altor delegații s-a manifestat, de asemenea, diminuarea interesului pentru dezvoltarea și aprofundarea acestei inițiative. (...)

În ceea ce privește concepția privind rolul ONU a rezultat tendința URSS, sprijinită deosebi de Ungaria și Polonia, de a promova abordarea unor probleme concrete pornind de la puncte de convergență cu țările occidentale și de a renunța la inițiative și idei care ar pune-o în opoziție cu SUA.”

Concomitent, reprezentanții sovietici au susținut ideea creării unui mecanism al ONU pentru supravegherea modului în care se aplicau acordurile de stabilizare a Afganistanului - după un război de aproape zece ani, încheiat cu retragerea unităților Armatei Roșii din acea țară.

Ioan Totu l-a informat pe Nicolae Ceaușescu și despre faptul că „delegațiile URSS, Ungariei, Poloniei și Cehoslovaciei au acordat o atenție deosebită recurgerii la forțe ONU de menținere a păcii. Delegația sovietică s-a pronunțat pentru folosirea lor nu numai în caz de conflict armat, ci și pentru a lupta împotriva traficului de stupefianți și a terorismului și pentru supravegherea unor situații de criză”. În același timp, „în problemele social-umane, delegațiile URSS, Ungariei și Poloniei au arătat că vor prezenta în continuare la ONU noua lor abordare în domeniul drepturilor omului. Delegația sovietică și-a anunțat intenția de a accepta noi mecanisme ale ONU în acest domeniu, cum ar fi examinarea de plângeri ale cetățenilor săi în organisme internaționale.

Delegația Ungariei a reafirmat poziția sa conform căreia respectarea și înlăturarea drepturilor individuale și colective ale omului nu sunt numai o problemă exclusiv internă, ci

De asemenea, din discuțiile care au avut loc la reuniunea de la Minsk, a rezultat preocuparea părții sovietice de a evita noi abordări, de principiu, la care țările occidentale s-ar opune, și de a căuta puncte de convergență cu acestea în probleme concrete, pe care să le poată prezenta apoi ca aspecte ale sistemului cuprinzător de securitate (propus de URSS, pentru prima dată, în anul 1986 - n.n.). Din partea altor delegații s-a manifestat, de asemenea, diminuarea interesului pentru dezvoltarea și aprofundarea acestei inițiative. (...)

În ceea ce privește concepția privind rolul ONU a rezultat tendința URSS, sprijinită deosebi de Ungaria și Polonia, de a promova abordarea unor probleme concrete pornind de la puncte de convergență cu țările occidentale și de a renun